

^(א) ונחמין ד: ערפין ד: מיר נח: (ג) [לקמן ח: פ] (א) [פ] על זה תמלא בפירוט רש"י לקמן ח: פ] (ד) [שמות טא], (ס) [עין מוספות סנהדרין מה: ד"ה מה],

גליון הש"ם

גב' אי קרן בתיב. ואי דבשדה אחר משלם מן שלם והקרא דוחא' אלו כספו בזה"ר א"כ לאימרה יתנו דרש"י לקמן פ ע"א דאין חזי מן חלוק: רש"י ד"ה אידי ואידי וכו' ואי קשיא וכן הקשה מוס' וק"ל הא בפסוטי מנח דושלח לחודי לא מצי למכתב דלא היינו יודעין אי איירי משן אי מרגל מש"ה כמיז לאורוי דמיירי מנשן. וכן בזה לאמרינן ס"ד ארזי וארזי ארגל לא מצי למכתיב ובער לחוד דלא היינו יודעין במאי מיירי לזה כתיב ושלח לאורוי דמיירי מרגל וכו': שם ד"ה נתחכבה ב' שנתגלגלה עליהן. עין לקמן יח ע"כ בריש"י ד"ה דדחק: תד"ה הא דלא בבליא קרא וכו' דקרא איירי באבליה דבבליא קרא. עי' לקמן פ ע"כ:

מוסף רש"י

בפרומביא. רסן (לקמן א'). ובורג. אקטוטא (שם) בין לרב בין לשמואל היינו בור. דלא נמי מחילת עשייתן לוקם דהוא ליה לאחוקי אלעמיא דסופי לפיול צרוח מליה (לקמן א').

רבינו חננאל

אמר מר ושלח זו הרגל (וכו') [וכן] הוא אומר משלחי רגל השור והחמור. ולולי האי קרא משלחי רגל השור האי אוקימנא לה. אי קרן, כתיב כי יגזח אי שן, כתיב ובער בשדה אחר. ואוקימנא בשן כדתיב כאשר יבער הגלגל. פי' השן שהיא דומה א' לאבן גלל. מהו דתימא הני תרי קראי ושלח ובער תרתייהו דשן והא דאכל פרי לגמרי וקא מיכליא קרנא, והא דאפסדינהו לפידי דתייב ולא מיכליא קרנא. והשתא דאוקימנא ושלח זו הרגל, שן אי לא מיכליא קרנא מנלן דתייב. ופרקי' דומא דרגל כו'. אמר מר ובער זה השן כו'. כענינא דרגל. ואקשי' וליכתוב רחמנא ושלח דמשמע תתיב, משמע רגל דתיב משלחי רגל השור, ומשמע שן דתיב ושן בהמות אשלח בם, ולא בעי ובער. ופרקי' אי לא הוה כתי' ובער הוה אמנא חד מינייהו. אי רגל דהויקא מצי, שמצריה הליכתה בכל עת והסתתה בחליכתה, אי שן דיש הנאה להויקא, אבל תרתייהו לא. ואמר"י מכדי שקול הוא יבואו שניהם. פי' מכדי דין השן והרגל שוה, זה יש הנאה להויקא וזו הויקא מצוי. אי אחד מכריע על חברו, באי זו דרך אתה יכול

הגלל היינו שן שפעמים מגולה ופעמים מכוסה וכתיב ציה יבער.

לישנא אחרינא גלל זה רעי שהשן מצערת למאכל ונעשית גלל כמו גללי אדם וגללי בהמה: אידי ואידי. ושלח וביער תרתייהו אשן ושלח אתא לחיוביה היכא דלא כליא קרנא דמשמע כגון

שאכלה ערוגה וסופו לחזור וללמנוח

אכל לא כתחלה וביער היינו היכא

דמכליא קרנא דמשמע וביער שמצער

לגמרי. ° ואי קשיא היכא מצי למימר

אידי ואידי אשן הא דמכליא קרנא

והא דלא מכליא ליכתוב חד להיכא

דלא מיכליא דליחייב וכ"ש היכא דכליא

תריץ אי מהאי קרא ה"ל האי אחי

להיכא דמכליא אכל לא מכליא לא

הלכן איכא למימר ודאי אידי ואידי

אשן אי לאו דכתב רחמנא משלחי

רגל השור: מה רגל לא שנה כו'.

דהא לא כתיב ציה ובער: מה שן

לא שנה כו'. דהא לא כתיב ציה

ושילח: או הא או הא או רגל משום

דהויקא מלוי. אכל שן לא: או שן

משום דיש הנאה להויקא. אכל

רגל לא: מדני. שן ורגל שקולין

הן שאין זה חמור מזה שהרי בשניהם

יש צהן ז'ד חמור: ויבאו שניהם.

מושלח: דמי מנייהו מפקס. דלא

ייתי מיניה הא שניהו שוין: אינטיריך.

ליה ובער דאי מפקת מושלח הוה

אמינא הני מילי היכא דשלחי איהו

בכוונה לרעות בשדה חצירו אכל

אולא ממילא לא: קמ"ל. ובער וכיון

דנפקא לן שן דממילא מוצער אחי

רגל וילפה מיניה: נסתככה כגול

לנאנסה. והפליגו או טיגפה פירות

לנאנסה ° שנתגלגלה עליהן כדך

סוקים וחמורים דהיינו דומיא דשן

שיש הנאה להויקא: ומאי שנה שן.

מהנך דקא מוקמת מלימיה דרב פפא

במולדה דשן ורגל: כל היק דךך

הילוך שלח בכוונה היו מולדה דרגל

דהויקו מצי ואין כוונתו להויק:

ובשערה. שנדבק כלים בשערה

וגררתן ושזרתן: מאי שנה רגל.

דמיחייב דהיק מלוי כו': אב שערה.

צור עמוק י' טפחים היינו אב דבנך

דרכו להמית: וזה אב לנוקין. דאס

נפל שור צבור תשעה ומת פטור

צעל הצור ואס הוה חייב ואז הוא

דהא דהויקא דקרא נפקא מדכתיב

והמת ימיה לו למשמע צור עשרה

דבר מקטיל הוא חייב צמימת השור

הא צליר מהכי צמימה לא חייב הא

בנוקין מתחייב. לישנא אחרינא סוף

סוף זה אב למיתה וזה אב לנוקין

דכי היכי דנפיך לן מקרא צור

עשרה למיתה נפקא לן צור ט'

לנוקין דכתיב' ונפל שמה שור או

חמור משמע צין מת וצין הוה צעל

הצור ישלם ומיהו אס מת השור

אמור רבנן צבור תשעה פטור דלא

מתמת הצור מת דאין צו כדי להמית

אכל הוה חייב צבור תשעה צר

נוקין הוא: אצנו או סכינא שהניחו

צרות הרצים. ונתקלו צהן בני

דאפקרינסו. שהפקירן ונתנן צרות

לשמואל. דפלגי צפרק המניח את

היינו צור. דתרווייהו אמרו כל תקלה

מזרז דחייב כי היכי דצור חיוצא צרה"ר

היא דהוי הפקר כדאמרין לקמן צפ' שור שנגח את

הפרי (דף מט: ג.) שעל

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ג.

הא דלא מבציא קרנא. פ"ה שחת שעתיד

לקצור אלא י"ל וקשה והא מכליא קרנא שגם הצעלים

הם יכולים לקצור אלא י"ל שטנפה פירות להנאמה מכל מקום

קרי ליה לקמן לטינפת פירות להנאמה

תולדה כיון דפשטיה דקרא איירי באכילה

דמכליא קרנא. ואי"מ ולכתוב

רחמנא ושלח ולא צעי וביער

ויש לומר דהוא אמינא דוקא דשילח

שלומו כדלקמן: **ד'רומיא** דרגא.

ואי"מ ונימא איפכא דהא דמקשינן

לחומרא הנ"מ באיסורא אכל בממונא

לא ואומר ר"ת דמדה היא צמורה

לא שנה באיסורא ול"ש בממונא: **ישן**

בהמות אשלא בם. אע"ג דאמרין

צעלמא ובספרי פרשת האזינו

בהמות שיש להן ארס כנחש ונושכות

וממיתות דהוי נשיכה שהיא תולדה

דקרן מכל מקום איירי נמי בחיות

רעות שדרסו ואכלו להנאמן כדמתרגמין

ושן בהמות ושן צהמות ושן דמיה כדא

ומיה ככלל בהמה: **איצטריך ס"ד**

אמינא ה"מ היבאדשלא שאלוהי.

ואי"מ תיקשי השתא הא דפריך לעיל

טעמא דכתב רחמנא כאשר יבער הגלל

הא לאו הכי צמאי מוקמת לה אי קרן בתיב

אי שן כתיב איצטריך סד"א אידי ואידי

אשן והשתא דאוקימנא ארגל שן דלא

מכליא קרנא מוגלן דומיא דרגל מה רגל

לא שנה אף שן °לא שנה מכליא קרנא

ולא שנה לא מכליא קרנא אמר מר °ובער

זו השן וכן הוא אומר °כאשר יבער הגלל

עד תומו טעמא דכתב רחמנא כאשר יבער

הגלל עד תומו הא לאו הכי במאי אוקימנא

לה °אי קרן בתיב אי רגל בתיב איצטריך

סד"א אידי ואידי ארגל הא דאזיל ממילא

הא דשלח שלוחי קמ"ל והשתא דאוקי

אשן רגל דאזלה ממילא מנלן דומיא דשן

מה שן לא שנה שלחה שלוחי ל"ש דאזל

ממילא אף רגל לא שנה שלחה שלוחי לא

שנה אזלה ממילא ולכתוב רחמנא ושילח

ולא בעי וביער דמשמע רגל ומשמע שן

משמע רגל דכתיב °משלחי רגל השור

והחמור ומשמע שן דכתיב °ושן בהמות

אשלח בם אי לאו קרא יתירה ה"א או הא

או הא או רגל דהויקו מצוי או שן דיש

הנאה להויקו °מכדי שקולין הן ויבאו

שניהם דהי מנייהו מפקת איצטריך

סד"א הגי מילי היכי דשלח שלוחי

אבל אזלא ממילא לא קמ"ל: תולדה

דשן מאי היא ג'נתחכבה בכותל להנאתה

פירות וטיגפה פירות להנאתה מאי

שנא שן דיש הנאה להויקו וממונך

ושמירתו עליך הגי נמי יש הנאה להויקו

וממונך ושמירתן עליך אלא י'תולדה

דשן בשן וכי קאמר רב פפא אתולדה

דרגל תולדה דרגל הילוכה בשערה

דרך הילוכה בשליף שעליה °בפרומביא

שבפיה בזוג שבצוארה מאי שנא רגל

דהויקו מצוי וממונך ושמירתו עליך הגי

נמי הויקן מצוי וממונך ושמירתן עליך

אלא י'תולדה דרגל כרגל וכי קאמר רב

פפא אתולדה דבור תולדה דבור מאי

ניהו אילימא אב י' ותולדה ט' לא ט' כתיבי

ולא י' כתיבי הא לא קשיא °המות

יהיה לו אמר רחמנא וקים להו לרבנן

י' עבדן מיתה ט' נויקין עבדי מיתה

לא עבדי סוף סוף יזה אב למיתה וזה

אב לנוקין אלא י'אאבנו סכינא ומשאו

שהניחו ברשות הרבים והויקו היכי

דמי אי דאפקרינהו בין לרב ובין לשמואל

היינו בור ואי

מנזקי דקרא דונפל לא ממעט אלא אלא

אמאי דכתיב בקרא צדיהא דהיינו צור

עשר ולא איתוראס: **בין צ'רב** בין צ'שמואל

היינו בור. ואי"מ הא רב אית ליה לקמן

(דף ד:) צור שמייצמו תורה להבלי ולא

לחבטו וי"ל דהתם משום דקרקע עולם

הויקמו אכל הכא חבטא דידיה הוא: **משורו**

עסקי כרייה ופתיחה צא לו אף כל

תקלה שהפקירה חייב אי

עין משפט

נר מצוה

בא א (מיי' פ"ג מהל' מנזקי

ממון) סמג עשין סו טושי"ע ח"מ סי' שאל

שאל שאל: **בב** ב מיי' שס פ"א הל' י סמג

שס טושי"ע ח"מ שס: **בג** ג מיי' שס ופ"ב שס הל' ג

סמג שס וטור ש"ע שס וסי' שפט סעף יח:

בד ד מיי' שס סמג שס טור ש"ע שס סי' שפט סעף א:

בה ה מיי' שס פ"א הל' י טור ש"ע שס וסי' שפט סעף יח:

בו ו מיי' פ"ב שס הלכה ג סמג עשין סח

טושי"ע ח"מ סי' מי סעף יח:

בז ז מיי' פ"ג שס הל' ג סמג שס טושי"ע שס יח

סי' מיא סעף א:

תורה אור השלם

- פי' יבער אש צדה או כרס ושלח את בעירו ובער בשדה אחר מיטב צדוהו ומיטב פרמו ושלח: שמות כב ד
- לכן הגני מביאי צעה אל בית ד'רבכם והכרתי ל'רבכם משחין בקיר ציצור וצווב בישראל ובערתי אחר בית ד'רבכם כאשר יבער ד'קלל עד המו:

- מלכים א יד י
- אשריכם ורעי על כל מקם משלחי רגל השור והחמור: וישעיהו לב כ
- מיו רעב ולחמי רשף וקטב מרידי ושן בהמות אשלח בם עם חמות וקלי עפר: דברים לב כד
- בעל המדור ישלם כסף ושיב לבקלי ודמות ידוה לא: שמות כא לד

רבינו חננאל (המשך)

כיצא בו בחחלת שחוסת קדישים מה הפרט מפורש דבר הטעון צפון וישנו בחטאות הנפניות. שחיטה וקבלה אין הולכה וחייבה לא. איכא למימר הכי ואיכא למימ' הכי שקול הוא יבואו שניהם. ס"א מכדי שקל הוא. תוב אפיקתיה לנדון, הנן לא צריכי קרא מאי טעמי שקול הוא ויבאו כולן כי אצטריך למנוול ומוכי שחין. תולדה דשן כל שיש לבהמה הנאה בהויקא, כגון נתחככה בכותל להנאתה וטיגפה פירות שחין. ואמרי' תולדה דשן אילולי שששתה צריכה היתה מצטערת לפיכך חייב מפני שנהנת ודחי' נמי בהא ואמר' תולדה דשן כשן. כי קאמר רב פפא בתולדה דרגל. תולדה דרגל לא דבר שהויקו עבדי מיתה ט' נויקין עבדי מיתה ט' נויקין לא עבדו מיתה. פי' בור הא הוא עמוק י' טפחים ונפל שמה שור ומת חייב, פחות מי' טפחים חייב בנוקין ולא במיתה. ותרייהו אבות נינוה, זה אב למיתה וזה אב לנוקין. ותולדה דבור מאי ניהו, אבנו סכינא ומשאו שהניחו ברבים. ואמר' היכי דמי אי דאפקרינהו בין לרב ובין לשמואל היינו בור כו'. חלוקת רב ושמואל בפ' המניח את הכזי הלכה נשברה כזו כו'.

^[א] עי' מוס' דף ג: ד"ה כאשר יבער וכו'.